

STICHTING TOT HULPVERLENING DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN IN DE PARTICULIERE SYNODE ZUID

Secretariaat: A. Maljaars
Beatrixstraat 24
4361 EG Westkapelle
0118-570422

www.stichtinghulpverlening.nl

e-mail: a.maljaars@stichtinghulpverlening.nl

Goes 7 september 2023

Verslag: Jaarlijkse (contact)ambtsdragersbijeenkomst

Thema: ...“Als grenzen worden overschreden” ...
Tijdstip: Donderdag 7 september 2023, 19.30 uur, afsluiting 21:45 uur.
Locatie: In de zaal van de Sionkerk te Goes, Louise de Colignylaan 177
Doelgroep: Predikanten, ouderlingen en diakenen in de Particuliere Synode Zuid
Spreker: **Maria Vermeulen** (coördinator Meldpunt Seksueel Misbruik
Reformatorische Kerken(SMRK))
Aanwezig: Er zijn 67 personen aanwezig, waaronder ook de pastoraal werker dhr. G.
van Veldhuisen. En daarbij de spreker van de avond mevrouw Vermeulen.

Opening:

De voorzitter ds. J. de Kok heet iedereen hartelijk welkom, in het bijzonder mevr. Vermeulen die deze avond een lezing zal houden en de pastoraal werker dhr. G. van Veldhuisen. Ook de aanwezige bestuursleden van de Stichting tot hulpverlening der Ger. Gemeenten in de PS Zuid worden welkom geheten. Hij verzoekt te zingen uit Psalm 33:7 en leest Genesis 6:1-8. Daarna gaat hij voor in gebed.

Aan de hand van het gelezen Schriftgedeelte belicht hij de boosheid en verdorvenheid van de mensheid. “Het gedichtsel zijns harten” boetseert als het ware alleen maar boosheid. Als God in het hart gaat werken wordt de mens aan die vuile bron ontdekt. Dat geeft bewogenheid ook met de daders. Na de zondvloed komt de Heere daar weer op terug in Genesis 8. Het gedichtsel is met de zondvloed niet opgelost, maar God spreekt desondanks: “en Ik zal voortaan niet meer al het levende slaan, gelijk als Ik gedaan heb. Dat wonder wordt verklaard in de profetieën van Jesaja. Hij mag spreken: “Maar Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door Zijn striemen is ons genezing geworden”. De vraag die tot ons allen komt: Is Hij ook voor onze overtredingen verwond?

Mevrouw Vermeulen begint met iedereen te danken voor zijn komst. Dat geeft aan dat het onderwerp leeft. In een korte introductie van zichzelf, licht ze toe dat ze coördinator is van het Meldpunt Seksueel Misbruik. Dit meldpunt voorziet in een grote behoefte, het aantal meldingen neemt explosief toe. Om wat interactie te krijgen start ze haar presentatie met de vraag: Wat is de meest intense emotie die een slachtoffer heeft na seksueel misbruik? Schuld is het juiste antwoord. Schuld wat voortkomt uit afhankelijkheid, empathie en in de meeste gevallen vooral een sterke druk vanuit de dader. Dit is niet uniek voor de gereformeerde gezindte. Dat geldt wel voor pressie met termen vanuit Gods Woord of vanuit het kerkelijk gezag. Dit schuldgevoel blokkeert het slachtoffer om met zijn of haar verhaal naar buiten te treden.

Onveiligheid en seksueel geweld of misbruik komt veel breder voor dan de meesten zich realiseren. Uit peilingen blijkt dat ca 50% van de mensen in het persoonlijk leven te maken heeft met onveiligheid. Dit percentage geldt in principe ook voor vrouwen als gevraagd wordt naar seksueel grensoverschrijdend gedrag. Bij mannen ligt dat op ca 20%.

Van seksueel misbruik is sprake bij elk gedrag dat een seksuele lading of bedoeling heeft en plaats vindt binnen een ongelijke relatie. Er is sprake van ongelijke relaties bij:

- Leeftijdsverschil
- Verschil in ontwikkelingsniveau. Verstandelijk beperkten zijn hierdoor veel kwetsbaarder voor seksueel misbruik.
- Verschil in machtspositie. Een ambtsdrager heeft altijd een machtspositie. Dus seksuele gedragingen in een ambtelijke relatie is per definitie misbruik.
- Misbruik van overwicht, dat kan binnen het huwelijk plaats vinden bij handelingen die tegen de wil van één van de partners plaatsvindt.

Uit onderzoek blijkt dat binnen kerkelijke gemeenten helaas te vaak weggekeken wordt bij signalen van seksueel misbruik. Helaas geldt ook vaak voor ouders dat ze signalen niet herkennen of als het misbruik openbaar komt, dit in de doofpot proberen te stoppen. Dit is funest. De schade is te groot om toe te dekken, of met één gesprek, waarin om vergeving gevraagd, wordt af te handelen.

Jongens en meisjes gaan verschillend met schuldgevoelens om. Meisjes keren naar binnen, jongens hebben vaak een nog dieper schuldgevoel, waardoor ze nog langer zwijgen dan meisjes. De gedachte dat ze mogelijk homoseksueel zijn kan het schuldgevoel bij jongens nog dieper maken. Het uiten van de gedachte homoseksueel te zijn kan bij jongens een signaal zijn dat er sprake is (geweest) van seksueel misbruik.

De dader is vaak een bekende. Daarmee heeft het slachtoffer vaak een bepaalde empathie met de dader, waardoor het schuldgevoel en het treffen van maatregelen veel complexer is.

Misbruik vindt vaak plaats volgens een min of meer vast patroon in de volgende fases

- Grooming: Lijntjes uitzetten om exclusief contact te krijgen
- Emotionele afhankelijkheid
- Exclusief contact (vindt plaats onder de radar)
- Er ontstaat een geheim
- Seksueel contact.

In de helft van de gevallen doet de dader dit met een vooropgezet plan. Zeker in de eerste fase(s) kan er sprake zijn van een groot grijs gebied. In het geval van intensief contact dient het vierogen principe altijd gehanteerd te worden. Zorg dat er bij (intensief) één op één contact met de juiste intenties in een ambtelijke relatie altijd een derde is die weet dat dit contact er is en waarom het er is. Dit hoeft de vertrouwelijkheid of het ambtsgeheim niet te schaden.

Wanneer het slachtoffer het geheim onthult door in de openbaarheid te treden, ontaard dit vrijwel altijd in splitting wat leidt tot partijvorming en wederzijds onbegrip en tegengestelde belangen binnen verbanden zoals: gezin en familie, vriendengroepen, de gemeente en binnen de kerkenraad. Daders proberen dit proces meestal in hun belang in te zetten. In (kleine) kerkelijke gemeenten kan het zijn dat al deze partijen in dezelfde gemeente vertegenwoordigd zijn, waardoor het openbaar worden van een misbruikzaak ontwrichtend kan werken. Van de eventuele predikant wordt vaak verwacht dat hij en dader en slachtoffer bijstaat waardoor zijn rol uiterst complex kan worden. In zulke situaties kan altijd ook anoniem advies gevraagd worden bij het Meldpunt.

Naar aanleiding van een vraag geeft mevrouw Vermeulen het advies om in het geval van misbruik hiervan melding te maken bij Justitie. Daarmee krijgt de dader een aantekening zodat er bij het aanvragen van een VOG verklaring een aantekening op de verklaring staat waardoor de dader in een andere gemeente bijvoorbeeld geen leidinggevende van een jeugdvereniging kan worden. Dit is wat anders dan een aangifte. Er volgt dus bij één melding niet meteen een gerechtelijke procedure.

Na de pauze gaat mevrouw Vermeulen nog even in op het begrip “Victim Blaming” oftewel beschuldigen van het slachtoffer. Dat kan door:

- Het stellen van waaromvragen
- Betweterig commentaar te leveren
- Het slachtoffer rechtstreeks te beschuldigen
- Het feit af te zwakken
- Ongedurig erop aan te dringen om het geval achter zich te laten
- Het verhaal van het slachtoffer niet te geloven
- Relativeren door te stellen dat het allemaal zo erg niet is wat er gebeurd is.

In het kerkelijk leven zien we voor deze laatste categorie vaak de toedekkers die het geval graag in de doofpot stoppen.

Hoe dient een ambtsdrager met een geval van seksueel misbruik om te gaan? Als het belang van het slachtoffer groter is dan de plicht om te zwijgen mag een ambtsdrager een geval niet voor zichzelf houden. Uiteraard wordt het alleen gedeeld met medeweten van het slachtoffer.

In de kerk kunnen we niet aan waarheidsvinding doen. Dit is een taak van justitie bij een strafbaar feit. Bij een misbruikzaak, zeker wanneer een ambtsdrager of andere kerkelijke gezagsdrager beschuldigd wordt, dient het principe van hoor- en wederhoor wel toegepast te worden. Immers, de kerkenraad moet wegen of de aangeklaagde in zijn functie of ambt kan blijven.

In gevallen dat het verhaal van het slachtoffer (deels) onwaar is, speelt er vaak een andere nood waardoor het slachtoffer naar buiten treedt. Onterechte slachtofferverklaringen kunnen heel verwoestend werken.

Het meldpunt neemt elke melder serieus. Samen met het slachtoffer werkt het meldpunt toe naar een confrontatie met de vermeende dader. Ontkent de dader hierbij stelselmatig, dan is er maar één optie als het slachtoffer toe wil naar erkenning. In dat geval blijft alleen de justitiële weg over. Mevrouw Vermeulen waarschuwt om niet in de valkuil te trappen van eigen conclusies of waarheden te verbinden aan slachtoffer- of daderverklaringen. Bij het justitiële traject leidt van 100 misbruikgevallen slechts 4 zaken tot een uiteindelijke veroordeling.

Naar aanleiding van een vraag wordt even doorgesproken over vergeving. Als de dader schuld belijdt is het een groot voorrecht als het slachtoffer kan vergeven. Dit werkt emotioneel bevrijdend voor het slachtoffer. Dit mag echter nooit geforceerd worden of onder pressie vanuit de omgeving van het slachtoffer gebeuren. Een grote verlegenheid blijft hoe om te gaan met de dader in het geval het slachtoffer niet tot vergeving kan komen. Heeft een dader dan levenslang?

Ondanks dat de spreekster nog niet alle vragen afgehandeld heeft bedankt de voorzitter haar rond 21.45 uur voor haar lezing en de handvatten die ze aangereikt heeft, waarna hij met gebed besluit.

N.B. Het protocol Gereformeerde Gemeenten inzake seksueel misbruik en/of grensoverschrijdend gedrag in ambtelijk-pastorale of kerkelijke relaties is via onderstaande link te downloaden.

<https://meldpuntrefkerken.nl/wp-content/uploads/2023/05/Protocol-seksueel-misbruik-in-pastorale-en-kerkelijke-relaties-voor-GG-.pdf>